

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

NIKA PRIMC

**Leposlovje v slovenskih ženskih časopisih
v letih 1912–1919:
Slovenska žena, Ženski list, Slovenka 1919**

Diplomsko delo

Mentor: red. prof. dr. Miran Hladnik

Ljubljana, 2020

ZAHVALA

Zahvaljujem se red. prof. dr. Miranu Hladniku za mentorstvo, prijaznost, potrpežljivost in napotke pri pisanju diplomske naloge.

Iz srca se zahvaljujem svojim dragim staršem, sestri, starim staršem, fantu in vsem najbližjim prijateljem za spodbudne besede, podporo in vsestransko pomoč tekom študija.

Zahvaljujem se sošolcem, saj so bila študijska leta z njimi še toliko lepša.

Brez vseh vas mi ne bi uspelo.

.

IZVLEČEK

Leposlovje v slovenskih ženskih časopisih v letih 1912–1919: Slovenska žena, Ženski list, Slovenka 1919

Konec devetnajstega stoletja pomeni veliko prelomnico za ženske na Slovenskem. Tam sežejo začetki slovenskega ženskega gibanja, s tem povezan je začetek slovenskega ženskega časopisja z izidom *Slovenke* leta 1897. Postopoma začne izhajati vse več ženskih časopisov, vendar jih je imela večina dokaj kratko življenjsko dobo.

Diplomska naloga obravnava tri ženske časopise – *Slovenska žena*, *Ženski list* in *Slovenka 1919*. Glavni cilj je bil postavitev bibliografskih kazal leposlovja in leposlovnih del na Wikivir ter natančna analiza leposlovja na različnih ravneh.

Pomembno je izpostaviti, da so obravnavani časopisi z vidika leposlovja malo zastopani. Vsebujejo veliko razprav in člankov, ki informirajo slovenske žene o ženskih poklicih, gospodinjskih opravilih, volilnih pravicah, študiju in izobraževanju ter ženskem gibanju doma in po svetu. Najpomembnejše je slednje, saj so bile slovenske žene na ta način seznanjene s svojimi pravicami, ki so jih v svojem podrejenem in neenakopravnem položaju, povsem upravičeno zahtevale.

Ključne besede: leposlovje, slovenski ženski časopisi, slovensko žensko gibanje, bibliografija, Wikivir

ABSTRACT

Literature in Slovene Women's Newspapers in the years from 1912 to 1919: *Slovenska žena*, *Ženski list*, *Slovenka* 1919

The end of the nineteenth century marks a major turning point for women in Slovenia. The publication of the First Slovene women's newspaper *Slovenka* in 1897 is in fact connected to the beginning of the Slovene women's movements. Gradually more and more women's newspapers began to be published, but most of them had a fairly short lifespan.

The diploma thesis explores three women's newspapers - *Slovenska žena*, *Ženski list* and *Slovenka* 1919. The objective was to set up bibliographic indexes of literature and literary works on Wikisource and a detailed analysis of the said literature at various levels.

It is important to point out that the newspapers in question are inadequately represented from the point of view of literature. They contain many discussions and articles informing Slovenian women about women's professions, household chores, voting rights, college programs, education, and women's movements across the country, as well as all around the world. The latter topic was the most important one in these newspapers as it helped Slovene women, who were inferior to men and lacking equality, get acquainted with their rights which they quite rightfully demanded.

Keywords: Literature, Slovenian women's newspapers, Slovenian women's movement, Bibliography, Wikisource

KAZALO

1 UVOD.....	7
2 ŽENSKO GIBANJE NA PRELOMU 19. STOLETJA IN FEMINISTIČNE ZAHTEVJE NA SLOVENSKEM.....	9
2.1 PRVA SLOVENSKA ŽENSKA DRUŠTVA	12
3 ZAČETKI ŽENSKEGA ČASOPISJA NA SLOVENSKEM.....	13
3.1 PRVE SLOVENSKE NOVINARKE IN PUBLICISTKE	14
4 SLOVENSKA ŽENA: GLASILO SLOVENSkih ŽEN.....	17
4.2 BIBLIOGRAFIJA LEPOSLOVJA V <i>SLOVENSKI ŽENI</i>	19
4.3 SEZNAM AVTORJEV IN AVTORIC, KI SO OBJAVLJALI LEPOSLOVJE V <i>SLOVENSKI ŽENI</i>	20
4.4 ANALIZA LEPOSLOVJA V <i>SLOVENSKI ŽENI</i>	21
5 ŽENSKI LIST: GLASILO SLOVENSKEGA SOCIALISTIČNEGA ŽENSTVA.....	25
5.1 ALOJZIJA ŠTEBI	27
5.2 BIBLIOGRAFIJA LEPOSLOVJA V ŽENSKEM LISTU.....	29
5.3 SEZNAM AVTORJEV IN AVTORIC, KI SO OBJAVLJALI LEPOSLOVJE V <i>ŽENSKEM LISTU</i>	29
5.4 VSEBINSKA ANALIZA LEPOSLOVJA V ŽENSKEM LISTU	30
5.4.1 Sklep	33
6 LJUBLJANSKA SLOVENKA.....	35
6.1 IVANKA ANŽIČ KLEMENČIČ	37
6.2 BIBLIOGRAFIJA LEPOSLOVJA V <i>SLOVENKI</i> 1919	39
6.3 SEZNAM AVTORJEV IN AVTORIC, KI SO OBJAVLJALI LEPOSLOVJE V <i>SLOVENKI</i> 1919	40
6.4 ANALIZA LEPOSLOVJA V LJUBLJANSKI <i>SLOVENKI</i>	41
7 SKLEP	45
8 VIRI IN LITERATURA.....	46

KAZALO SLIK

Slika 1: Naslovnica <i>Slovenska žene</i> , vir: dlib	17
Slika 2: Naslovnica <i>Ženskega lista</i> , vir: dlib	25
Slika 3: Alojzija Štebi, vir: dlib	27
Slika 4: Naslovnica <i>Slovenke</i> 1919, vir: dlib	35
Slika 5: Ivanka Anžič Klemenčič, vir: Slovenska biografija	37

KAZALO TABEL

Tabela 1: Seznam avtorjev in avtoric, ki so objavljali leposlovje v <i>Slovenski ženi</i>	20
Tabela 2: Dolžina proznih del po številu besed v <i>Slovenski ženi</i>	24
Tabela 3: Seznam avtorjev, ki so objavljali leposlovje v <i>Ženskem listu</i>	29
Tabela 4: Seznam avtorjev in avtoric, ki so objavljali leposlovje v <i>Slovenki</i> 1919.....	40
Tabela 5: Dolžina proznih del po številu besed v <i>Slovenki</i> 1919	44
Tabela 6: Končne ugotovitve statistične analize leposlovja v <i>Slovenski ženi</i> in <i>Slovenki</i> 1919	45

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Razmerje med številom vseh leposlovnih del avtorjev in številom vseh leposlovnih del avtoric v <i>Slovenski ženi</i>	21
Graf 2: Število leposlovnih del na avtorja oz. avtorico v <i>Slovenski ženi</i>	22
Graf 3: Leposlovje z in brez vrstne oznake v <i>Slovenski ženi</i>	23
Graf 4: Razmerje med številom vseh leposlovnih del avtorjev in številom vseh leposlovnih del avtoric v <i>Slovenki 1919</i>	41
Graf 5: Število leposlovnih del na avtorja oz. avtorico v <i>Slovenki 1919</i>	42
Graf 6: Leposlovje z in brez vrstne oznake v <i>Slovenki 1919</i>	43

1 UVOD

Diplomska naloga obravnava tri slovenske ženske časopise, ki so izhajali med leti 1912 in 1919: *Ženski svet* (1913), *Slovenska žena* (1912) in ljubljanska *Slovenka* (1919). V uvodu je predstavljeno zgodovinsko ozadje, položaj žensk in ženskega gibanja za enakopravnost. V poglavju o začetkih ženskega časopisja na Slovenskem je prikazan pregled ženskih časopisov, ki so izhajali v začetku dvajsetega stoletja pa vse do konca tridesetih let. Takrat se namreč začnejo pojavljati časopisi z nekoliko drugačno vsebino, kar je z vidika raziskovanja pomembno.

Glavni cilj diplomske naloge je predstavitev leposlovja posameznega časopisa – vzpostavitev bibliografskega kazala leposlovja za vsak časopis in postavitev leposlovja na Wikivir ter analiza leposlovja. Pred začetkom pisanja diplomske naloge sem vse časopise skrbno prebrala. Vse številke so v celoti digitalizirane na dLibu.

Vsak časopis je na kratko predstavljen v svojem poglavju. Odločila sem se za predstavitev pomembnejših urednic oz. avtoric, ki so s temi časopisi povezane in so na splošno vplivale na žensko gibanje, emancipacijo, žensko leposlovje ali pa žensko časopisje. V vsakem poglavju je izpis bibliografskega kazala posameznega časopisa, česar sem se tudi sprva lotila, saj mi je to omogočilo nadaljnje analize, ki sledijo v samem jedru diplomske naloge.

Za vsak časopis sem izdelala tabele, kjer so vpisani vsi avtorji oz. avtorice leposlovja v izbranem časopisu. V teh je navedeno njihovo pravo ime, psevdonimi, s katerimi so se podpisovali v teh časopisih ter njihovo število leposlovnih del. Pri iskanju pravih imen ali pa psevdonimov sem si pomagala s Slovenskim biografskim leksikonom, s seznamom vseh slovenskih avtorjev oz. avtoric na Wikiviru, nekaj pa sem jih zasledila v strokovni literaturi, ki sem jo prebirala za namen diplomske naloge.

V *Slovenski ženi* in ljubljanski *Slovenki* sem leposlovje analizirala glede na naslednje točke: razmerje med številom avtoric in avtorjev, razmerje med številom vseh objavljenih leposlovnih del avtorjev in številom vseh objavljenih leposlovnih del avtoric, razmerje med poezijo in prozo, razmerje med leposlovjem z vrstno in brez vrstne oznake ter še zadnje, razmerje med dolgo in kratko prozo. Rezultate sem ilustrirala z grafi. Ker *Ženski list* vsebuje zelo malo leposlovja ga ni bilo smiselno

analizirati na enak način kot druga dva časopisa, zato sem se odločila za vsebinsko analizo leposlovja tega časopisa.

Pri pisanju diplomske naloge sem si pomagala z veliko strokovne literature, ki je navedena v zadnjem poglavju, z zapiski predavanj književnosti na prvi stopnji študija, s strokovnimi članki in razpravami ter z besedili časopisov, ki jih obravnavam.

2 ŽENSKO GIBANJE NA PRELOMU 19. STOLETJA IN FEMINISTIČNE ZAHTEVE NA SLOVENSKEM

Žensko vprašanje se je na Slovenskem pojavilo v sedemdesetih letih 19. stoletja pod vplivom iz tujine. Prvi so se z njim ukvarjali moški, ženske so bolj organizirano nastopile šele v 90. letih. Radoslav Razlag je imel leta 1871 predavanje o ženskem spolu, leta 1872 je socialist Matija Kunec predlagal, »da bi tudi ženske imele pravico zahajati v društveni prostor in uporabljati knjige in časnike«. V osemdesetih letih je Fran Celestin opozoril na to, da mnogi sicer nočejo priznati, vendar je žensko vprašanje na Slovenskem že nekaj časa prisotno. Katoliška stran je v devetdesetih letih izrazito nasprotovala spremembam na tem področju. Anton Mahnič je žensko gibanje kritiziral. »Bilo naj bi izraz splošne pokvarjenosti in dekadence, ki je prišla s kapitalizmom in liberalizmom.« S tem je kazal na podrejenost, na ženske kot manj sposobne in manj vredne v primerjavi z moškimi. Druga značilnost devetdesetih let je nastanek prvega slovenskega ženskega časopisa *Slovenka* in nastop žensk oz. feministk. Borile so za ustanovitev ženskega društva v *Slovenki* – »na podlagi tega je nastalo prvo slovensko feministično društvo Splošno žensko društvo« (Budna Kodrič 2003: 17-19).

Politiki in politične stranke so se do ženskega vprašanja in ženskega gibanja različno odzvali. Ivan Tavčar, liberalec, je izrekel podporo takšnemu ženskemu gibanju, »ki bi ustvarilo samostojno misleče ženstvo in ga iztrgalo iz rok duhovščine.« Dr. Evgen Lampe je v imenu klerikalcev izražal nenaklonjenost do ženskega vprašanja. Krščanski socialisti so ustanovili Katoliško društvo za delavke, ki je bilo prvo slovensko žensko delavsko društvo. Ustanovljeno je bilo z namenom varovanja delavk pred socialnimi demokrati, »ki pa so edini podprli žensko gibanje in se zavzemali za občo, enako in neposredno volilno pravico za oba spola.« Velika prelomnica v ženskem gibanju je bila prva svetovna vojna. Ženske so v času odsotnosti moških pokazale svoje zmožnosti. »Tudi proces demokratizacije Evrope je bil na njihovi strani – žensko vprašanje je bilo indikator stopnje demokracije posamezne države. Evropske države so ženskam v glavnem podelile vsaj delne politične in državljanske pravice. Tudi Slovenke so jih pričakovale.« Politične stranke na Slovenskem so vse podpirale uveljavitev ženske volilne pravice in njihove

enakopravnosti – samo Jugoslovanska socialdemokratska stranka pa je te zahteve dejansko vključila v politični program (Budna Kodrič 2003: 21).

Ena od glavnih feminističnih zahtev je bila volilna pravica. Razmere so bile namreč take, da »so ženske – posestnice oziroma obrtnice imele volilno pravico, niso pa smele glasovati. Namesto poročene žene je glasoval mož, namesto vdove, ločenke ali neporočene pa moški, ki ga je po svoji volji izbrala in pooblastila.« Do pomembne spremembe je prišlo leta 1910, ko je izšel deželni zakon, s katerim je bila uvedena pravica do osebnega glasovanja žensk. Po prvi svetovni vojni je bila ženska volilna pravica priznana v kar nekaj deželah. Med vojnami jim pravic ni uspelo obdržati, kaj šele nadgraditi. V kraljevini SHS je bilo drugače – leta 1921 so črtali žensko volilno pravico. Med leti 1861 in 1901, za čas prvih let ustavnega življenja, sta boj za žensko enakopravnost in volilno pravico zavzemala pomembno mesto (Melik 2003: 59-62).

Budna Kodrič navaja, da je »zahtevo po ženski volilni pravici imelo v svojem programu že Društvo slovenskih učiteljic ob koncu 19. stoletja. Zahteva po politični enakopravnosti žensk z moškimi se je prvič slišala med krščanskimi socialisti leta 1906 na delavskem shodu v Preski.« Predpogoj za pridobitev ostalih pravic so bile ravno politične pravice. S tem, ko bi jim bilo omogočeno voliti in soodločati, bi si lahko priborile še več pravic. Ženske so bile aktivne »s protesti ob okupaciji slovenskih ozemelj ob koncu prve svetovne vojne, zbirale so podatke o preganjanju Slovenk na področjih, ki so bila priključena Italiji, spremljale so zakonodajo in kritično ocenjevale vedno bolj kaotično gospodarsko in politično stanje v državi.« Pošiljale so celo pisma protestov slovenskim politikom v Beograd, ko s pridobitvijo volilne pravice ni dobro kazalo (Budna Kodrič 2003: 37-39).

Majhen uspeh so dosegle leta 1926, »ko so dobile aktivno volilno pravico tiste ženske, ki so vodile samostojno ali kot javne družabnice kakšno trgovsko ali drugo podjetje.« Slovenske ženske so se zgledovale po tujih ženskih gibanjih, denimo po Čehinjah. V tridesetih letih so zahteve postajale pogostejše, podprli so jih celo moški (Budna Kodrič 2003: 37-39).

Pravica do izobrazbe je bila sicer prva zahteva s strani feministk. Problem neenake izobrazbe žensk in moških so zagovorniki ženskega gibanja izpostavili na Slovenskem že v 19. stoletju. »Toda menili so, da je ženska izobrazba potrebna le toliko, kolikor ji pripomore k ustvarjanju boljših razmer v družini (kot materi, soprogi, gospodinji) oz. jo usposobi za njej primeren poklic, če se ne poroči, npr. vzgojiteljica, učiteljica, zdravnica« (Budna Kodrič 2003: 35-37).

Naslednja zahteva feministk je »odprava določila mož je *glava rodbine* in s tem ureditev imovinsko – pravnega razmerja v družini (oba zakonca naj imata enako pravno, poslovno in pravno sposobnost, sporazumno naj odločata o vseh zadevah skupnega življenja in gospodarstva.« Želele so imeti tudi pravico do ločitve, saj je eden od pogojev za žensko emancipacijo ločitev brez hudih posledic za žensko (Leskošek 2002: 121).

Poleg vseh naštetih zahtev so si ženske prizadevale k odpravi dvojne morale, zahtevale so izenačenje zakonskih in nezakonskih otrok, izpostavile so problematiko splava, zahtevale so imenovanje ljubljanskih ulic po pomembnih Slovenkah ter uporabo ženskih oblik nazivov (Budna Kodrič 2003: 39-42).

2.1 PRVA SLOVENSKA ŽENSKA DRUŠTVA

Prva ženska društva, ki so delovala na Slovenskem so:

- prvo slovensko žensko društvo: **podružnica narodnoobrambne Družbe sv. Cirila in Metoda, 1887**
- prvo slovensko žensko delavsko društvo: **Katoliško društvo za delavke, 1894**
- prvo društvo, ki je v programu vsebovalo zahtevo po ženski volilni pravici: **Društvo slovenskih učiteljic, 1898**
- prvo slovensko feministično društvo: **Splošno slovensko žensko društvo¹**

Slednje, Splošno slovensko žensko društvo (1901), »je bilo namenjeno vsem Slovenkam, ne glede na stan oz. poklic in je delovalo za dobrobit vseh Slovenk.« Izobrazba žensk je bil glavni namen društva. Poleg tega je društvo prirejalo tečaje, razstave, dobrodelne akcije, predavanja, shode za razne pravice žensk, prizadevalo si je pravice za nezakonske mame in otroke, ločene in samske ženske (Budna Kodrič 2003: 74).

¹ povzeto po Budna Kodrič 2003: 24

3 ZAČETKI ŽENSKEGA ČASOPISJA NA SLOVENSKEM

Začetki in razvoj slovenskega časopisja segajo v celo drugo polovico 19. stoletja. Razvoj je šel skozi tri pomembne etape, ki jih navaja Budna Kodrič: »poziv Luizi Pesjak v Novicah leta 1864, prizadevanja Frana Celestina in Frana Podgornika s sodelovanjem Marije Skrinjar za ženski časopis in izid prvega slovenskega ženskega lista *Slovenka*« (Budna Kodrič 2003: 268). Natančneje – leta 1864 je bila Luiza Pesjakova v *Novicah* z odprtim anonimnim pismom pozvana, naj začne izdajati slovenski ženski list. Marija Skrinjarjeva je v dopisu razkrila, kako sta se Podgornik in prof. Celestin trudila, da dokažeta pomembnost ženskega javnega in narodnega delovanja. Ženska je enako pomembna kot moški (Govekar 1926: 202).

Skrinjarjeva je leta 1896 na pobudo Podgornika začela nagovarjati Slovenke v Trstu, da bi ustanovile lastno glasilo. Skrinjarjeva je tu imela lahko delo, saj so bile tržaške Slovenke že od nekdaj najbolj dejavne (Govekar 1926: 203). Tako je leta 1897 izšla *Slovenka*, ki je sprva izhajala kot priloga *Edinosti*, od leta 1900 pa je bila samostojna. *Slovenka* je »imela pomembno vlogo pri razvoju ženske književnosti kot pri emancipaciji slovenskega ženstva in nenazadnje pri ustanovitvi prvega feminističnega društva.« Do leta 1914 je poleg Slovenke izhajalo še nekaj drugih ženskih časopisov: *Naša gospodinja*, *Slovenska žena*, *Ženski list*, *Slovenska gospodinja* (Budna Kodrič 2003: 268).

Po vojni je sicer na Slovenskem obstajalo kar nekaj ženskih listov, ki pa so izhajali zelo malo časa: *Slovenka* (Ljubljana), *Jadranka*, *Slovenka* (Gorica), *Vigred*, *Ženski list*, *Babiški vestnik*, *Žena in dom*, *Gospodinjska pomočnica*, *Gospodinja*, *Praktična gospodinja* in *Kmečka žena*. Izjema je bil časopis *Ženski svet*, ki je izhajal dlje. Poleg tega pa so imele ženske besedo tudi v prilogah nekaterih drugih časopisov, npr. v *Domoljubu*, *Jutru*, *Slovencu*. Premajhno število naročnic velja za glavni problem, ki je onemogočal nadaljnji obstoj ženskih časopisov (Budna Kodrič 2003: 272).

3.1 PRVE SLOVENSKE NOVINARKE IN PUBLICISTKE

Lovro Sušnik je v tridesetih letih omenil novinarstvo kot ženski poklic. Ivanka Anžič Klemenčič in Milka Martelanc sta bili v tistem času še najbližje poklicnim novinarkam. Anžič Klemenčičeva je bila delovala pri časopisu *Slovenec*, Martelančeva pa je bila izšolana novinarka (Budna Kodrič 2003: 274).

Ženske so se sicer precej ukvarjale s pisanjem – literatke, feministke, urednice časopisov, pa tudi bralke so sodelovale s svojimi prispevki. »Že pred prvim ženskim listom so objavljale v raznih časopisih, tako literarne kot tudi druge prispevke, o novinarkah ali publicistkah pa lahko govorimo šele po ustanovitvi prvega ženskega časopisa.« Prva ženska urednica časopisa je bila Marica Nadlišek Bartol. Do obdobja prve svetovne vojne so časopise urejale še Ivanka Anžič Klemenčič, Minka Govekar, Alojzija Štebi, Ema Peče in Marica Šega. Imele so pomembno vlogo kot publicistke in velik vpliv ter pomembno vlogo pri ustanavljanju ženskega časopisja na sploh (Budna Kodrič 2003: 274).

Marica Nadlišek Bartol je bila urednica prvega slovenskega ženskega časopisa *Slovenka*. Za daljši čas ji je uspelo uveljaviti ženski časopis, ki je med bralkami krepil zavest o njihovem enakopravnem položaju z moškimi (Zemljič 2003: 291-292). Vzgojila je aktive sodelavke in bralke – te niso bile le izobražene, ampak tudi preproste bralke. »Njene vsesplošne napore so kasneje označili kot delo glavne voditeljice narodnega in posvetnega gibanja med slovenskimi ženskami v devetdesetih letih prejšnjega stoletja« (Štular Sotošek 1997: 13-14).

Minka Govekar je bila ena prvih Slovenk, ki se je zavedala potrebe po boju za ženske pravice. Sodelovala je pri ustanovitvi Splošnega slovenskega ženskega društva (Jeraj 2003: 144). Kot tajnica društva je spremljala splošno žensko javno delovanje. V stiku je bila s češkimi, hrvaškimi, srbskimi, nemškimi ženskimi društvi. Za Slovenke je pripravljala spise in članke, da bi razumele in bile seznanjene s socialnimi in kulturnimi pridobitvami žensk po tujini. Slovenske žene je spodbujala k posnemanju (Govekar 1926: 222). Za feminizem jo je navdušil mož: »Moj bodoči mož je vzbudil v meni tudi zanimanje za feministična vprašanja s knjigami Augusta, Laure Marholmove, George Egertonove, Kovalevske, Baškirčeve, Adelaide Poppove i.d.

ter tudi dr. Alberta znamenite zagrizene zabavljice na emancipirano ženstvo, ki je zahtevalo, da se mu odpro vrata srednje in visoke šole vseh strok ter prizna pravico do vseh poklicev, ki jih lahko zmaguje ženska psiha in fizis prav tako kakor moška. Enaka kvalifikacija, enake dolžnosti, pa tudi enake pravice in plačo. To je naš program. Postala sem že kot mlada vaška učiteljica boriteljica za ženske pravice. Med prvimi ženskami sem zastopala to načelo v *Slovanskem svetu*» (Jeraj 2003: 149).

Angela Vode »je bila članica Splošnega ženskega društva in ena izmed najpomembnejših osebnosti slovenskega ženskega gibanja. Sodelovala je v številnih strokovnih, domoljubnih, dobrodelnih, feminističnih in političnih organizacijah ter društvih.« Med drugim je organizirala zborovanja, pisala prispevke v razne časopise, napisala je tudi nekaj publikacij o ženskem vprašanju. »Za žensko enakopravnost se je zavzemala zato, ker je verjela, da bosta lahko le moški in ženska z enakimi pravicami in ob upoštevanju vseh svojih posebnih, od narave danih lastnosti, skupaj našla pot, ki vodi v lepšo prihodnost« (Jeraj 2003: 166).

Pomembno je izpostaviti še Elviro Dolinar, ki je cel čas svojega življenja ustvarjala pod psevdonimom Danica (Štular Sotošek 1997: 16) Velja za eno prvih feministk na Slovenskem. (Budna Kodrič 2003: 276). Kaj jo je do feminizma privedlo, navaja Dolinarjeva: »Življenje samo. Spoznanje, da ni vse v redu v razmerju med moškim in žensko, da tako ne sme in ne more ostati. Spoznala sem, kako nevredno vlogo igra žena v človeški družbi in kako strašna krivica se ji dogaja. Tako so nastali tisti članki o moderni ženi, o novem gospodinjstvu, o ženski emancipaciji, o ženskih študijah, za svetovni mir, o materinskih pravicah, o uspehih ženstva drugje in o njegovih nadaljnjih zahtevah, o novih, ženskam koristnih pridobitvah in izumih, itd. v II., III., in IV. letniku tržaške *Slovenke*« (Govekar 1926: 214-215). V omenjenem časopisu je objavljala zelo udarne feministične članke. Prispevki so glede na tematiko predstavljali veliko novost – tudi za ženske. Z ženskim vprašanjem se je soočila z branjem literature s tega področja, kar jo je privedlo do razmišljanja o vlogi ženske v družbi. Objavljala je še v *Slovenskem narodu*, *Edinosti*, *Domačemu prijatelju* in *Slovenski gospodinji*. S feminizmom se je prenehala ukvarjati še pred letom 1902 (Budna Kodrič 2003: 276-277).

Alojzija Štebi in Ivanka Anžič Klemenčič sta kot urednici obravnavanih časopisov v tej diplomski nalogi obravnavani v naslednjih poglavjih.

4 SLOVENSKA ŽENA: GLASILO SLOVENSKIH ŽEN

Slovenska žena je mesečnik, ki ga je urejal in izdajal Rudolf Šega leta 1912 v Ljubljani (Govekar 1926: 207). Mesečnik je izdajal pod imenom svoje žene Marice Šega in v njem pisal razne sestavke. Skupno je izšlo deset števil, natisnjeni sta bili tudi številki enajst in dvanajst, vendar nista nikoli prišli v javnost, »ker upravništvo ni moglo pokrivati velikih tiskarniških stroškov, saj naročnice niso redno plačevale naročnine« ([dlib](#)).

Slika 1: Naslovnica *Slovenska žene*, vir: [dlib](#)

Glasilo *Slovenska žena* je povezovala ženske, jih seznanjalo z ženskim gibanjem v tujini in je bilo tudi pogoj za aktivno sodelovanje slovenskih žena v gibanju. Pomembno je, da so tudi one aktivno posegale vmes, ne le od daleč spremljale dogajanja. Glasilo je želelo ustrezati vsem željam in zahtevam slovenskega ženstva. Poleg kratkih leposlovnih spisov slovenskih pisateljic, so objavljeni tudi članki, ki se tičejo vseh strok ženskega dela in mišljenja. Tako v *Slovenski ženi* najdemo članke in razprave na temo slovanskih in slovenskih ženskih gibanj, o volilnih pravicah žensk po svetu, o udejstvovanju žensk na političnem področju po svetu, o ženskih poklicih,

o ženskem študiju, članke na temo materinstva in tudi mode. Glasilo se je torej ukvarjalo s socialnimi, gospodarskimi, higieničnimi, pedagoškimi, juridičnimi vprašanji, poleg tega je prinašalo tudi praktične nasvete iz gospodinjstva, vsakdanjega življenja in modna poročila. S tem naj bi ustrezalo zelo široki populaciji.²

² povzeto po uvodu glasila *Slovenska žena* (letnik 1, številka 1)

4.2 BIBLIOGRAFIJA LEPOSLOVJA V *SLOVENSKI ŽENI*

- Anton Aškerc: *Natalija*; letnik 1, številka 1
- Utva [Ljudmila Prunk]: *Jadrnice*; letnik 1, številka 1
- Mara Tavčarjeva: *Oj barčica*; letnik 1, številka 1
- Mara Tavčarjeva: *Zdravilo*; letnik 1, številka 1
- Utva [Ljudmila Prunk]: *Misli moje*; letnik 1, številka 1
- Mara Tavčarjeva: *Prijatelju Florijanu*; letnik 1, številka 2
- Marija Kmet: *Romanca*; letnik 1, številka 3
- Mara Tavčarjeva: *Junak*; letnik 1, številka 4-5
- Minka Zalarjeva: *Moja roža*; letnik 1, številka 4-5
- Marija Kmet: *Antikvarijat duše*; letnik 1, številka 6-7
- Marija Kmet: *Gotika*; letnik 1, številka 6-7
- Vlasta: *Golobček in draga*; letnik 1, številka 8-10
- Vlasta: *Zapuščeni deklici*; letnik 1, številka 8-10
- Matilda K.: *Mojemu sinku*; letnik 1, številka 8-10
- Matilda K.: *Gorje*; letnik 1, številka 8-10
- Matilda K.: *Hrepenenje*; letnik 1, številka 8-10
- Matilda K.: *V daljavo*; letnik 1, številka 8-10
- Marija Kmet: *Nekaj besed*; letnik 1, številka 1
- Mara Tavčarjeva: *Čarovna roža*; letnik 1, številka 1 in 2
- Mara Gregoričeva: *Siora Therapia*; letnik 1, številka 2 in 3
- Lila Liljanova: *Pavel in Olga*; letnik 1, številka 4-5
- Marija Kmet: *Nemoderna novela*; letnik 1, številka 4-5
- Marija Kmet: *Senca*; letnik 1, številka 6-7
- Milica: *Ni ga dočakala*; letnik 1, številka 6-7
- Marija Kmet: *Hana*; letnik 1, številka 8-10
- Marica [Marica Nadlišek Bartol]: *Trpljenje male Nelice*; letnik 1, številka 8-10
- Maja Klas: *Kresna noč*; letnik 1, številka 8-10
- Marija Dolinarjeva: *Na planini*; letnik 1, številka 8-10
- Branislav Nušič: *Moje bistro dete*; letnik 1, številka 8-10
- Hasanova: *Sanje in resnica*; letnik 1, številka 8-10

4.3 SEZNAM AVTORJEV IN AVTORIC, KI SO OBJAVLJALI LEPOSLOVJE V *SLOVENSKI ŽENI*

V tabeli je prikazan seznam vseh avtorjev in avtoric, ki so objavljali leposlovje v *Slovenski ženi*. Poleg imen avtorjev in avtoric so v tabeli navedena tudi druga imena pod katerimi so svoja dela objavljali, v zadnjem stolpcu pa je navedeno skupno število objavljenih leposlovnih del posameznega avtorja ali avtorice v tem časniku.

IME AVTORJA/AVTORICE	IME POD KATERIM SO OBJAVLJALI	ŠTEVILO LEPOSLOVNIH DEL V ČASOPISU
Anton Aškerc	Anton Aškerc	1
Branislav Nušić	Branislav Nušić	1
Lila Liljanovna	Lila Liljanovna	1
Maja Klas	Maja Klas	1
Marica Gregorič-Stepančič	Mara Gregoričeva	1
Marija Dolinar	Marija Dolinarjeva	1
Minka Zalar	Minka Zalarjeva	1
neznano	Milica	1
neznano	Hasanova	1
Marica Nadlišek Bartol	Marica	1
Ljudmila Prunk	Utva	2
neznano	Vlasta	2
neznano	Matilda K.	4
Mara Tavčar	Mara Tavčarjeva	5
Marija Kmet	Marija Kmet	7

Tabela 1: Seznam avtorjev in avtoric, ki so objavljali leposlovje v *Slovenski ženi*

Za štiri psevdonime nisem našla pravih imen, to so: *Vlasta*, *Matilda K.*, *Milica* in *Hasanova*. V nadaljnjih analizah jih bom kljub temu upoštevala vse, saj glede na psevdonime lahko predvidevam, da gre za ženske.

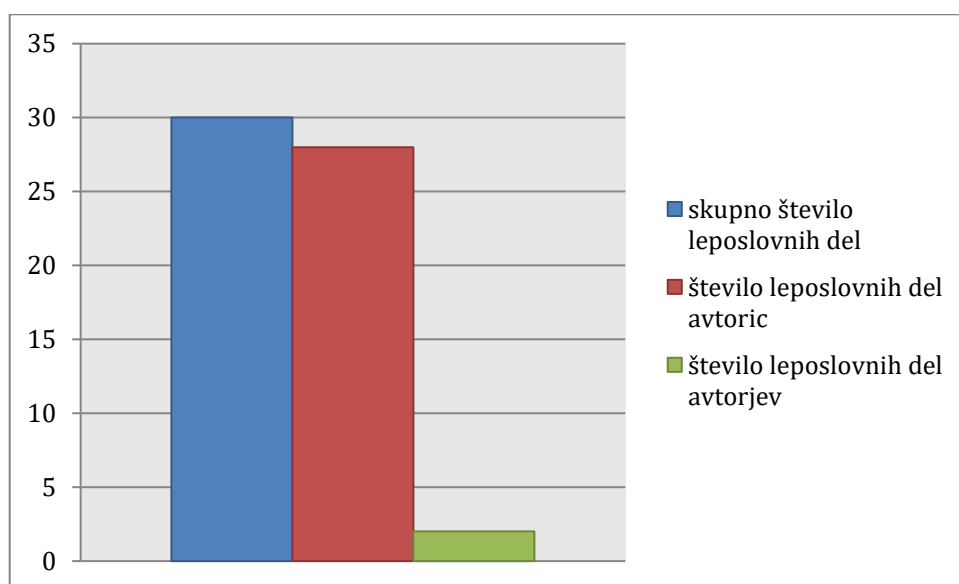
4.4 ANALIZA LEPOSLOVJA V *SLOVENSKI ŽENI*

1. RAZMERJE MED ŠTEVILOM AVTORJEV IN AVTORIC

V *Slovenski ženi* je svoja dela skupno objavilo 15 avtorjev oz. avtoric. Od skupno 15 avtorjev oz. avtoric je 13 avtoric, kar predstavlja 87 % vseh avtorjev in avtoric, ter 2 avtorja, kar predstavlja 13 % vseh avtorjev in avtoric.

2. RAZMERJE MED SKUPNIM ŠTEVILOM VSEH LEPOSLOVNIH DEL AVTORJEV IN ŠTEVILOM VSEH LEPOSLOVNIH DEL AVTORIC

Graf prikazuje razmerje med skupnim številom leposlovnih del avtorjev ter skupnim številom leposlovnih del avtoric.

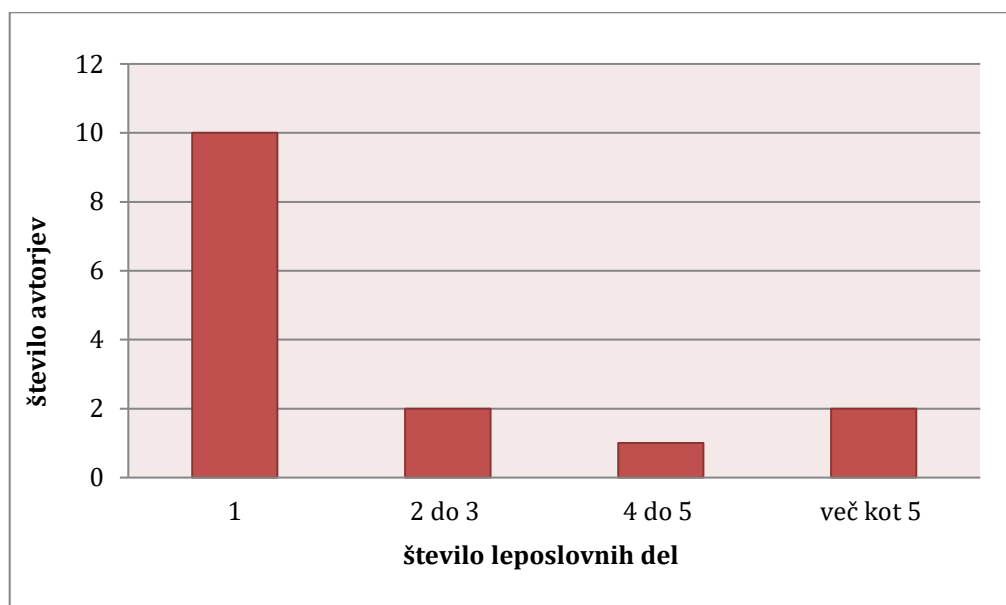

Graf 1: Razmerje med številom vseh leposlovnih del avtorjev in številom vseh leposlovnih del avtoric v *Slovenski ženi*

Skupno število leposlovnih del, ki so vključena v analizo, je 30. Od tega je 28 leposlovnih del, ki so jih objavile ženske, kar predstavlja 93 % vseh leposlovnih del, ter le 2, ki sta jih objavila moška, kar predstavlja 7 % vseh leposlovnih del.

3. RAZMERJE KOLIČINE LEPOSLOVNIH DEL NA AVTORJA OZ. AVTORICO

Graf prikazuje razmerje glede na količino leposlovnih delna avtorja oz. avtorico.

Graf 2: Število leposlovnih del na avtorja oz. avtorico v *Slovenski ženi*

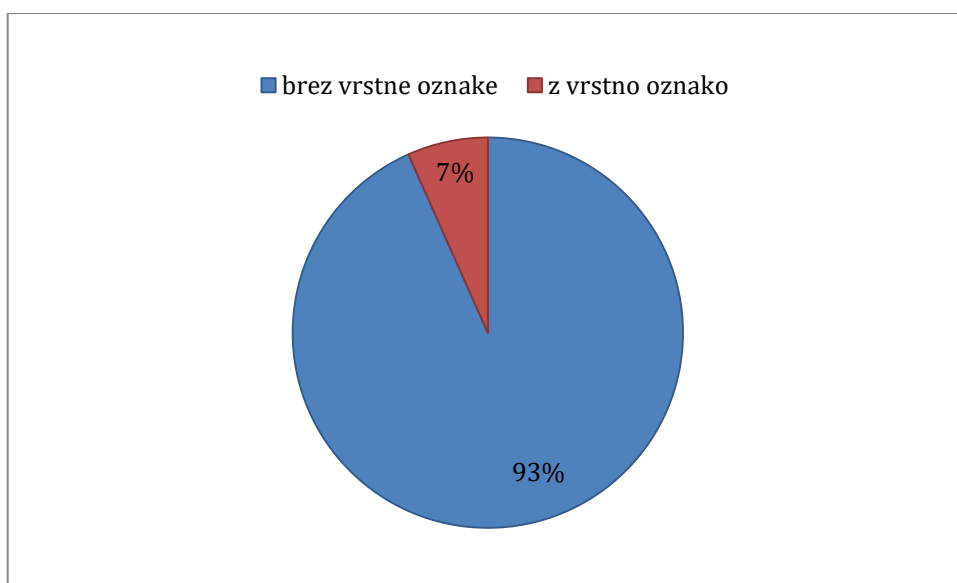
Od skupno 15 avtorjev oz. avtoric jih je 10 objavilo po eno leposlovno delo, kar predstavlja 67 % vseh avtorjev oz. avtoric. Več kot eno leposlovno delo je objavilo torej 5 avtorjev oz. avtoric.

Oba avtorja sta objavila po eno leposlovno delo. Pri avtoricah je slika nekoliko drugačna. Od skupno 13 avtoric, jih je 8 objavilo po eno leposlovno delo, kar predstavlja 62 % vseh avtoric, ter 5 po več kot eno delo, kar predstavlja 38 % vseh avtoric. Po številu leposlovnih del izstopata Mara Tavčar s petimi deli in Marija Kmet s sedmimi deli, kar skupno predstavlja 12 del oz. 40 % vseh leposlovnih del v *Slovenski ženi*.

4. RAZMERJE MED PROZO IN POEZIJO TER RAZMERJE MED LEPOSLOVJEM Z IN BREZ VRSTNE OZNAKE

Od skupno 30 leposlovnih del je v časopisu 17 enot poezije in 13 enot proze. Poezija predstavlja 57 % vseh leposlovnih del, proza pa 43 % vseh leposlovnih del. Dramatika v analizo ni vključena, saj se v tem glasilu ni pojavila.

Spodnji graf prikazuje razmerje med leposlovjem z in brez vrstne oznake.

Graf 3: Leposlovje z in brez vrstne oznake v *Slovenski ženi*

V *Slovenski ženi* sta le dve leposlovni deli z vrstno oznako, kar predstavlja 7 % leposlovnih del, leposlovje brez vrstne oznake pa 93 % vseh leposlovnih del. Vrstni oznaki, ki ju lahko zasledimo v glasilu, sta gorjanska bajka (Mara Tavčarjeva, *Čarovna roža*) in slika (Marija Dolinarjeva, *Na planini*)

5. ANALIZA DOLŽINE PROZNIH DEL PO ŠTEVILU BESED

Glede na obvladljivo število proznih del v časopisu sem se odločila za analizo le-teh glede na dolžino po številu besed. Rezultati so prikazani v tabeli.

PROZNO DELO	ŠTEVILO BESED
Nekaj besed	2273
Čarovna roža	2700
Siora Therapia	2360
Pavel in Olga	1797
Nemoderna novela	3558
Senca	1662
Ni ga dočakala	1314
Hana	4417
Trpljenje male Nelice	2158
Kresna noč	1168
Na planini	2738
Moje bistro dete	1397
Sanje in resnica	1139

Tabela 2: Dolžina proznih del po številu besed v *Slovenski ženi*

Prozna dela spadajo med kratke pripovedi. Po številu besed prevladujeta *Hana* in *Nemoderna novela*. Prvo delo ima od vseh leposlovnih proznih besedil največ besed, to je 4417, drugo pa 3558 besed. Povprečna dolžina proznega dela je 2206 besed. Edini dve prozni deli, ki sta pisani v nadaljevanju, sta *Čarovna roža* in *Siora Therapia*.

5 ŽENSKI LIST: GLASILO SLOVENSKEGA SOCIALISTIČNEGA ŽENSTVA

Ženski list, glasilo slovenskega socialističnega ženstva, je izhajalo leta 1913. Podatki o številkah glasila se razlikujejo. Drnovškova v *Splošnem ženskem društvu 1901–1945* navaja, da je bilo izdanih skupno šest števil. Prva je izšla 1. maja 1913, zadnja pa zaradi pomanjkanja sredstev 1. novembra 1913. Štular Sotoškova v *Ženskem časopisju na Slovenskem* navaja, da je izšlo pet števil glasila. Toliko števil je na dlību tudi digitaliziranih. Tretji podatek, ki sem ga zasledila, pa navaja, da je bilo izdanih sedem števil glasila.³

Slika 2: Naslovnica *Ženskega lista*, vir: [dlīb](#)

»Delavke! Delavske žene in dekleta!« je nagovor vsem ženskam oz. bralkam v prvi številki glasila, kjer je predstavljen tudi njegov program. *Ženski list* želi »pojasnjevati pota in cilja socialne demokracije, namen in pomen socialističnih organizacij, da boste razumno in spretno nastopale v našem boju, da boste z umevanjem sledile natemu razvoju«. Poleg tega pa je »Ženski list tudi v razvedrilo, skrbel bo, da se boste

³[Položaj žensk na predvečer vojne](#). Potmiru.si 10. avg 2020.

zabavale z lepimi povestmi, opozarjal vas bo na vzgojo otrok, na gospodinjske zadeve, itd.«⁴

»Glasilo je izstopalo že po vsebini, saj je širil socialistično propagando med delavkami in skušal vzgajati razredno borbo« (Štular Sotošek 1997: 25). Časopis je torej vzgajal ženske za boj za volilno pravico, za socialno demokracijo in za enakopravnost. Članki so večinoma nepodpisani, uvodnike pa je najverjetneje pisala Alojzija Štebi, ki je bila glavna urednica časopisa (Drnovšek 2003: 198). Isti naslov časopisa se je zopet pojavil leta 1924 in bil izrazito borbeno usmerjen. Pozornost je namenjal ekonomskemu in političnemu vprašanju žensk in njihovi vlogi v javnem življenju (Štular Sotošek 1997: 25). Časopis je imel sicer lepo prihodnost, a je moral prenehati izhajati zaradi ravnodušnosti nekaterih takratnih socialistov (Govekar 1926: 207).

⁴povzeto po uvodu glasila *Ženski list* (letnik 1, številka 1)

5.1 ALOJZIJA ŠTEBI

Prvi *Ženski list* je urejala Alojzija Štebi, »ki je bila političarka, urednica, borka za izboljševanje položaja žensk v družbi in družini ter zagovornica pravic otrok in družine« (Drnovšek 2003: 188). Zastopala je interese slovenskega ženskega in jugoslovanskega feminističnega gibanja. Bila je ena največjih feministk svojega časa (Štular Sotošek 1997: 25). Njena poklicna pot se je pričela v začetku dvajsetega stoletja, v času, ko so se ženske začele uveljavljati v javnem življenju, predvsem v umetnosti in kulturi. Štebijeva je bila najprej učiteljica na osnovnih šolah, toda zaradi stalnih težav, ki jih je imela zaradi svojega delovanja z oblastmi, je poučevanje opustila. Dolgo je delovala s samimi moškimi – in to v politiki. To kaže tudi na to, da je bila ženska z zelo močnim značajem (Drnovšek 2003: 188-189).

Slika 3: Alojzija Štebi, vir: [dlib](#)

Za svojo življenjsko nalogo si je zadala, »da pripori vseobče priznavanje in državno sankcijo ženske npravne, socialne in pravne enakopravnosti.« Dosledno pogumno je vedno sledila istemu cilju, socialni in politični svobodi. Kot optimistika, katere neuspehi je niso potrli, si je prizadevala, da tudi slovensko ženstvo končno dospe do

enakovrednih državljanek. Velja za eno najbolj pridnih sodelavk v največjih dveh jugoslovanskih ženskih organizacijah: Narodnem ženskem Savezu SHS ter Feministični aliansi SHS. Na čelu ostalih Slovenk je na seji Narodnega ženskega Saveza 1919 v Novem sadu prva predložila seji popolnoma feminističen program, ki vsebuje zahtevo po ženski volilni pravici. Ta nastop je dal NŽS pobudo, da svojo naslednjo sejo posveti izključno le vprašanju o reformah ženstva naše države v novem državnem zakoniku – po njeni zaslugi so se sestavila in sprejela temeljito spremenjena pravila NŽS. Sestavila je tudi program Feministične alianse države SHS, ki je bil leta 1923 sprejet skoraj v celoti. Udeleževala se je mednarodnih kongresov (npr. v Rimu in Washington), ki se tičejo ženskih vprašanj ter o tem poročala na sestankih in časopisih (Govekar 1926: 218-220).

Po vzorcu *Ženskega pokreta* v Beogradu je leta 1926 v Ljubljani ustanovila žensko organizacijo z enakim imenom in enakimi cilji. Štebijeve ni bila glasnice kakšne pretirane ženske emancipacije; stremela je le za cilji, ki so upravičeni in povsem dosegljivi v moderni državi. Govekarjeva navaja, da je bila »Alozija Štebi zelo sposobna redaktorka in žurnalistka. Svoje misli izraža jasno in trezno, skoraj suhoparno in brez literarnih olepšav. Ali kar pripoveduje, zadeva v živo, prepričuje in zavzema« (Govekar 1926: 218-220).

Najpomembnejše področje njenega uredniškega dela je bilo zagotovo urednikovanje pri *Zarji*, sodelovala in pisala pa je tudi za druga glasila: *Tobačni delavec*, *Ženski list*, časopis *Naprej*, *Naš glas* in *Ženski pokret* (Drnovšek 2003: 196).

5.2 BIBLIOGRAFIJA LEPOSLOVJA V ŽENSKEM LISTU

- Henrijeta Beaulieu: *Materinska sreča* letnik 1, št. 1
- France Prešeren: *Nezakonska mati*; letnik 1, št. 1
- Oton Župančič: *Kanglica*; letnik 1, št. 1
- V. I. Dimitrijeva [Valentina Ionovna Dmitrijeva]: *Eden*; letnik 1, št. 2
- Zvonimir Kosem: *Na cesti*; letnik 1, št. 3
- Anton Aškerc: *Zimska romanca*; letnik 1, št. 4
- Zvonimir Kosem: *Vrnitev*; letnik 1, št. 5

5.3 SEZNAM AVTORJEV IN AVTORIC, KI SO OBJAVLJALI LEPOSLOVJE V ŽENSKEM LISTU

Tabela prikazuje vse avtorje in avtorice, ki so objavljali leposlovje v *Ženskem listu*, njihove psevdonime in število objavljenih del v tem časopisu.

IME AVTORJA/AVTORICE	IME POD KATERIM SO OBJAVLJALI	ŠTEVILO LEPOSLOVNIH DEL V ČASOPISU
Anton Aškerc	Anton Aškerc	1
France Prešeren	France Prešeren	1
Henrijeta Beaulieu*	Henrijeta Beaulieu	1
Valentina Ionovna Dmitrieva	V. I. Dimitrijeva	1
Oton Župančič	Oton Župančič	1
Zvonimir Kosem	Zvonimir Kosem	2

Tabela 3: Seznam avtorjev, ki so objavljali leposlovje v *Ženskem listu*

Težavo pri iskanju pravega imena mi je povzročala avtorica Henrijeta Beaulieu. Nisem povsem prepričana, če gre tu res za pravo ime ali je to samo psevdonim. Ker podatka nisem nikjer našla, sem to upoštevala kot pravo ime, vendar sem jo označila z zvezdico, kar pomeni, da podatek morda ni povsem pravilen.

5.4 VSEBINSKA ANALIZA LEPOSLOVJA V ŽENSKEM LISTU

Glede na zelo majhno število leposlovnih del v *Ženskem listu*, jih ni bilo smiselno statistično analizirati, zato sem se odločila za vsebinsko analizo leposlovja. Namen analize je, da ugotovim, kakšne teme in motivi se pojavijo v leposlovnih delih ter kakšne vzporednice oz. razjahanja lahko najdemo med posameznimi deli.

Ženski list vsebuje 7 leposlovnih del – 4 prozna besedila in 3 pesmi. Prozna besedila so *Materinska sreča*, *Eden*, *Na cesti* in *Vrnitev*, pesmi pa *Nezakonska mati*, *Kanglica* in *Zimska romanca*.

Materinska sreča

Delo *Materinska sreča* govori o ženi, ki je v življenju imela vse, kar si lahko zaželi – imela je denar, bila je lepa, njen mož je bil do nje dober. Nekega dne si je zaželela, da bi imela sina. Prikazal se ji je angel, ki bi ji pri tem lahko pomagal. V dialogu z njim izvemo zakaj si pravzaprav želi sina. Potrebuje nekoga, ki bi obogatil njeno življenje in mu dal smisel, jo ljubil, želi skrbeti za nekoga. Angel ji očita, da so to zelo sebični razlogi za željo po otroku. Želeti bi si ga morala iz ljubezni, ne zaradi lastne bede in nesrečnega zakona. Ker do moža ne čuti ljubezni in z njim ni srečna, bi rada otroka, s katerim lahko to praznino zapolne. Angel ji pove, da biti mama ne pomeni le sreče – so tudi težki trenutki in odrekanja. Mama je lahko na drugačne načine. Lahko na primer pomaga ubogim in pomoči potrebnim, lahko skrbi za zapuščene otroke.

V preteklosti sta bila partnerja po poroki primorana ustvariti družino in poskrbeti za potomce. Morda je nesreča žene v tej zgodbi izhajala iz tradicionalne miselnosti, da žena preprosto ni v celoti izpopolnjena, če ni mama. Po drugi strani pa zgodba kaže na problematiko nesrečnega zakona, katerega rešujejo otroci (kar je aktualno še danes). Otrok bi moral biti plod ljubezni med partnerjema in ne obveza, nuja, rešilna bilka v zakonu ali kakorkoli drugače.

Eden

V. I. Dimitrijeva v delu *Eden* opisuje revolucijsko vojno, ki se dogaja v zimskem času nekje na ruskem ozemlju. Skozi zgodbo nam avtorica prikaže realistično sliko vojnega stanja, bojevanja prelitega s krvjo, streljanja s topovi, mlade vojake, ki se že stežka prebijajo skozi vojno.

Vrnitev

V zgodbi *Vrnitev* spremljamo Ignaca, ki se vrača domov iz Amerike. Svoji družini, ki ga je nestrpno pričakovala, je najavil svoj prihod na Sveti večer. Ignac se je domov odpravljal peš. Veselil se je domačega veselja, družine in toplega doma – misli na to so ga držale pokonci, da je sploh še zmogel hoditi. Bil je že zelo izmučen, poleg tega pa so mu pot dodatno oteževale težke razmere, predvsem sneg in mraz. Družina si je mislila, da bo domov prišel bogat, v prestižni kočiji, z bodočo nevesto, realnost pa je povsem drugačna. Domov se vrača kot revež.

Malo pred polnočjo se je družina odpravila v cerkev k polnočnici, Ignaca še vedno ni bilo domov. Na poti so našli moškega, ki je ležal mrtev v snegu. Spoznali so, da je to Ignac. Od žalosti se je ob njem zgrudila še mati, ki je zaradi kapi umrla.

Tematika zgodbe je ekonomsko izseljevanje v Ameriko, zaradi želje po boljšem zaslužku. Kot je razvidno iz te zgodbe, delo v tujini ni vedno pomenilo uspeha. Poleg tega se kaže tudi materina ljubezen do sina oz. otrok na sploh, ko ob spoznanju, da je njen sin mrtev, od žalosti in nesreče umre še sama.

Na cesti

V proznem delu *Na cesti* se srečamo z moškim po imenu Luka in njegovo ženo Malko, ki sta poročena 15 let, dejstvo pa je, da v zakonu nista srečna. Njuno zgodbo in zakon spremljamo skozi oči Luke. Na podlagi njegovih spominov dobimo vpogled v začetek njunega zakona, ko sta živela še srečno in zadovoljno. On je sicer veliko delal v tovarni, da je preživel njiju in kasneje otroke, ona pa je doma šivala. Čez nekaj časa je ugotovil, da ga žena vara. Takrat so se začeli prepiri in Luka se je vdal pijači. V znak protesta je pustil službo, da jo je lahko spremljal na vsakem koraku in ji s tem pokazal svojo moč.

Zgodba se začne s preprirom zakoncev. Žena mu očita, da je pijanec, on pa njej, da je vlačuga in da prav dosti od nje ni pri hiši. Luka se nato odpravi v gostilno, kjer se pogovarja z Matijo, ki ga prepričuje, da bi moral ženo pretepti, saj je to edini način, da jo spametuje in ji pokaže kdo je gospodar pri hiši. Sprva se sicer odloči, da bo to storil, vendar si po odhodu iz gostilne premisli. Razmišlja o tem, da nič več nima smisla, saj se vsakodnevno prepirata, kar ne vodi nikamor. Izhoda več ne najde, edino pot do svobode mu predstavlja smrt, zato na koncu stori samomor.

V zgodbi je predstavljena Malka, ki zagotovo ni tipična predstavnik tradicionalne ženske tistega časa. Iz zgodbe lahko razberemo, da je samosvoja, svobodna, vara moža in se mu upira. V zgodbi izvemo tudi, da se z otroki ni kaj dosti ukvarjala. Luko najbolj bolijo in jezijo dejstva, da z njim ravna, kot sama želi, ga ne spoštuje in ga ne obravnava kot gospodarja hiše. Noben prepričanje, beseda, niti udarec ne zaležeta – zato pusti službo, da jo ima ves čas na očeh. Posledica tega je, da je še več pil, denarja pri hiši ni bilo, kar je še dodatno stopnjevalo napetost med njima. Tradicionalno je imela ženska vlogo matere in gospodinje, možu je bila pokorna in zvesta, on pa je bil tisti, ki je ponavadi imel ljubice, kar je morala žena potrpeti. V tej zgodbi se vloge povsem zamenjajo. Sklepam, da je avtor želel opozoriti na to, da je lahko tudi ženska ta, ki se prekrši ter kako je za moža to bolj boleče, saj s tem izgublja svojo nadvlado in primarno vlogo – nezaslišano in sramotno je, da žena vara moža. V tem primeru je Luko ženino ravnanje pahnilo v smrt. Druga interpretacija bi bila ta, da ima ženska sicer pravico biti svobodna, v smislu, da ima svoje pravice, da postane bolj enakopravna moškemu, vendar se je še vedno dolžna oklepiti vloge matere in dobre žene. Posledica takšnega ravnanja, kot je varanje, vodi v razpad zakona in trpljenje.

Nezakonska mati

V pesmi *Nezakonska mati* je lirski subjekt mama, ki govori svojemu otroku. Gre za osebnoizpovedno liriko. V pesmi otroku pove, da se jo zaradi nezakonskega otroka vsi sramujejo – družina pa tudi mož, s katerim ima otroka, ki ju je zapustil. Sprašuje se, ali je bilo otroka sploh treba, vendar pride do zaključka, da to niti ni pomembno. Ve le, da ga ima neizmerno rada in da jo osrečuje. Dekle je zelo pogumno, da se kljub sramoti in trpljenju, ki ju je deležna, otroku ni odrekla, ga kljub temu vzgaja in mu želi vse dobro na tem svetu.

V preteklosti je bilo nedopustljivo, da je imela neporočena ženska, po možnosti z ljubimcem, otroka. V družbi je bila popolnoma izobčena in ni bila deležna spoštovanja.

Zimska romanca

Zimska romanca je pesem s socialno tematiko. Dogajanje je postavljeno na sodišče, kjer obravnavajo tatvino moškega. V prvi kitici izvemo, da bo možki preživel pet mesecev v zaporu, nato pa začne pripovedovati svojo zgodbo. Pove nam o ženi, ki je

zaradi bolezni umrla. Mož je ostal sam z otroki, dela ni imel. Živel so iz dneva v dan, niso imeli za hrano, zimo so komaj preživeli. Odšel je na grad, kjer je prosil za drva, da se lahko vsaj ogrejejo, prosil je za kruh, da se najejo, vendar ni dobil nič. Ker ni bilo uspeha je kradel – ne izvemo sicer kaj. To je torej razlog, da se je znašel na sodišču. Iz obupa na koncu celo prosi sodnika, da otroke zapre skupaj z njim. Tako ne bodo lačni in prezebli. Pesem prikazuje tragičnost najnižjega družbenega sloja, ki je na robu obupanosti. To ljudi privede do kaznivih dejanj. Čeprav se zavedajo, da je to napačno ravnanje, ne vidijo drugega izhoda. Deležni niso nikakršne pomoči in so prepuščeni sami sebi.

Kanglica

Pesem *Kanglica* Otona Župančiča je bolj vzgojne narave, saj nam avtor želi sporočiti, kako pomembna je skrb za naše najbližje. To kaže na primeru deklice, ki se odpravi po zdravilno vodo v vrelec za njenega bolnega brata.

5.4.1 Sklep

Glede na vsebinsko analizo sem leposlovna dela razdelila na tri tematske sklope.

Družinska in materinska tematika

Sem spadajo dela z motiviko nesrečnega zakona in nezakonskih otrok. V delu *Nacesti* je izrazito prikazan nesrečen zakon, ki ga zaznamujejo prepiri in prevare zakoncev, kar je vodilo v končno katastrofo. *Materinska sreča* prikazuje žensko, ki si zelo želi otroka, kar delno izhaja iz nesreče v zakonu. Žena v zakonu ni srečna, do moža ne čuti ljubezni, zato hrepeni po njej. Z otrokom bi lahko to praznino zapolnila. Edino delo, kjer se kaže motiv nezakonskega otroka, je *Nezakonska mati*. Izrazita je materinska tematika, saj se žena v pesmi, kljub sramoti in izobčenosti v družbi, otroku ni odrekla, ampak ga ima neizmerno rada in ga je pripravljena vzgajati.

Socialna in družbenokritična tematika

Družbenokritična tematika je najbolj izrazita v delu *Zimska romanca*, kjer smo priča revežem na dnu družbenega sloja, ki v vsem svojem obupu iščejo načine kako preživeti. Na pomoč jim ne priskočijo niti tisti, ki bi lahko. Tako so reveži primorani kršiti in iti čez rob, saj jim kaj drugega ne preostane.

Naslednje delo je *Vrnitev*, kjer smo priča fantu, ki je z željo po boljšem življenju in zaslužku migriral v Ameriko. Njegova zgodba se konča tragično.

Sem bi uvrstila še delo *Kanglica*, kjer je poudarjena socialna tematika, saj nam pesem sporoča, kako pomembno je, da pomagamo drug drugemu v nesreči, bolezni, itd.

Vojna tematika

Edino leposlovno delo z vojno tematiko je *Eden*, ki opisuje vojno stanje in boje na ruskem ozemlju.

6 LJUBLJANSKA SLOVENKA

Slovenka, glasilo slovenskega ženstva, je izšlo leta 1919 v Ljubljani, ki pa je že drugo tega imena (Govekar 1926: 207). Prva *Slovenka*⁵, ki velja tudi za prvi slovenski ženski časopis, je izhajala v Trstu od leta 1897 do leta 1902 (Budna Kodrič 2003: 268). Povojna ljubljanska *Slovenka* je bila v svojem času spet edino slovensko žensko glasilo. Izdajala ga je Slovenska ženska zveza. Do šeste številke je bila urednica glasila Ivanka Anžič Klemenčič, kdo pa je bil urednik pozneje ni znano (Govekar 1926: 208).

Slika 4: Naslovnica *Slovenke* 1919, vir: [dlib](#)

Cilka Krek v prvi številki časopisa predstavlja program in nagovarja bralke z naslednjimi besedami: »Pred seboj imate Slovenko, naš list, naše žensko glasilo. Rodila jo je ljubezen do nas, skrb za naše potrebe in koristi ... Naša potreba je srčna in umska izobrazba, naša korist pravica do poštenega dela in zaslužka, naša težnja udejstvovanje našega mišljenja in čustvovanja v javnem življenju, naš cilj нравna, telesna in gospodarska blaginja našega naroda in vse človeške družbe«. Kot navaja še naprej, ženske ne želijo nobenih posebnih pravic zase, nobenih enostranskih ciljev.

⁵ Mateja Strbad. *Slovenka (1897-1902), prvi ženski časopis: tipologija idej in ženska kot literarna oseba v pripovedni prozi in dramatiki: diplomska naloga iz slovenske književnosti*. Mentor Miran Hladnik. Ljubljana, 1997. Knjižnica Oddelka za slovenistiko, FF UL ([COBISS](#))

Biti želijo le enakopravne v svobodnem jugoslovanskem narodu z vsemi dolžnostmi in pravicami, ki pripadajo vsakemu državljanu demokratične države (tako moškemu kot ženski). Poudarja pa tudi to, da se ne bodo izneverile prvotnemu ženskemu namenu – materinstvu in družini. Slovenka je bila namreč že od nekdaj zgled verne, blage, požrtvovalne, pridne žene in matere in tako tudi ostaja – kljub novim razmeram želijo dokazati, da »*Slovenka vsikdar ostane Slovenka*«. ⁶

Ivanka Anžič Klemenčič je v programu časopisa jasno izrazila svojo pripadnost idejam krščanskega socializma. *Slovenka* je bila zaradi takšnega stališča deležna kritike, denimo s strani *Jugoslovanske žene*, »da je zaradi katoliške usmerjenosti premalo napredna« (Vodopivec 2003: 303).

Velika novost pri ljubljanski *Slovenki* so bile zahteve za politične pravice žensk. Uredništvo se je z njimi obračalo na javnost in politiko. Po drugi strani pa je v časopisu zelo poudarjena materinska vloga (Vodopivec 2003: 304). Ljubljanska *Slovenka* je imela »lep in resen, vsega spoštovanja vreden program.« Časopis naj bi vzgajal ženske k samostojnosti, jih izobraževal in jim utiral pot do pravic, ki jim pripadajo (Govekar 1926: 308). Vodopivčeva navaja, da je »časopis prinašal poučne zgodbe o v različnih strokah zaposlenih ženskah, odpiral vprašanja o ženskih stališčih v javnosti, o izobraževanju žensk, o ženskem pravnem varstvu in vzgoji otrok ter tiskal črtice, povesti in pesmi« (Vodopivec 2003: 303).

Slovenka je še istega leta nehala izhajati, kljub finančni podpori ženske zveze in Orlic. (Vodopivec 2003: 304). Razlog naj bi bil v premajhnem številu naročnic, teh pa naj ne bi bilo zato, ker *Slovenka* ni želela biti družinski list (Govekar 1926: 208). »Vendar se težnja časopisa, da bi med bralkami zajel vse sloje žensk, ni ujela z željo po ustvarjanju resnega lista. *Slovenka* je bila deležna kritik, češ da je previsoko pisana, uredništvo pa se je branilo z opozarjanjem na svojo programsko politiko, ki je težila k organiziranju šolanih žensk in se je zavzemala za njihove politične, civilnopravne in socialne pravice« (Vodopivec 2003: 304).

⁶povzeto po uvodu *Slovenke* 1919 (letnik 1, številka 1)

6.1 IVANKA ANŽIČ KLEMENČIČ

Urednica prvih šestih številk ljubljanske *Slovenke* je bila Ivanka Anžič Klemenčič, ki se je »v slovensko zgodovino zapisala kot pripovednica in prva poklicna časnikarica v slovenskem prostoru oz. kot prva poklicna novinarka« (Vodopivec 2003: 292-293).

Slika 5: Ivanka Anžič Klemenčič, vir: [Slovenska biografija](#)

Njeno pravo življenje publicistike se je začelo leta 1899, ko so jo poklicali v Trst, da bi prevzela uredništvo tržaške *Slovenke*. Leta 1900 je kot urednica nasledila Marico Nadlišek Bartol in list urejala do leta 1902 (Govekar 1926: 216). »*Slovenka* je z novim uredništvom postala pravo žensko glasilo. Literarni prispevki so se umaknili v ozadje, v ospredje pa je stopilo žensko socialno vprašanje. Klemenčičeva se je posvetila vzgoji slovenskega in jugoslovanskega ženstva ter se zavzela za odločnejšo in radikalnejšo uredniško politiko« (Vodopivec 2003: 295). Pod Ivanko Anžič je *Slovenka* postala napreden in borben ženski list. Zrellost in vsebino časopisa so hvalili tudi v drugih deželah. Poleg tega pa je bil časopis spodbuda za nastanek novih ženskih društev in organizacij (Štular Sotošek 1997: 18). Pod uredništvom Anžič Klemenčičeve je postala *Slovenka* »forum, kjer so se razpravljale želje in potrebe vseh slojev slovenskega ženstva« (Govekar 1926: 217).

Po letu 1902, ko je *Slovenka* prenehala izhajati, je za *Slovenski narod* napisala daljši potopis o Istri, leta 1908 sta skupaj z možem Franom Klemenčičem vstopila v uredništvo *Slovenca*. Nekaj leposlovnih črtic je objavila v *Domoljubu*, pet let pa je objavljala tudi v *Družinski pratiki*. Od leta 1919 je urejala ljubljansko *Slovenko*, vendar je uredništvo kmalu zapustila. Kasneje je precej sodelovala še pri *Socialni misli*, pri goriški *Slovenki* in *Ženskem svetu* (Govekar 1926: 217).

6.2 BIBLIOGRAFIJA LEPOSLOVJA V SLOVENKI 1919

- M. Elizabeta [Ivanka Kremžar]: *I tebe žena*; letnik 1, št. 1
- J. Mohorov [Ivan Pregelj]: *Dekletova molitev*; letnik 1, št. 1
- J. Mohorov [Ivan Pregelj]: *Rože in zvezde*; letnik 1, št. 1
- Silvin Sardenko [Alojzij Merhar]: *Visoka pesem (Vse noči, Knežja hči, V duši čutim, Sladke vezi, Iz dežel izvoljenih, Mimo plavajo tvoji sni, Nikoli, Odnikoder, Tebe ni, Kje odsevaš zvezda?, Ti, ki si samo ena, Češčena)*; letnik 1, št. 2
- M. J. – Gorenjka: *Mladenki*; letnik 1, št. 2
- Ksaver Meško: *Naša zgodovina*; letnik 1, št. 3-4
- Savinjska: »Slovenki«; letnik 1, št. 3-4
- Silvin Sardenko [Alojzij Merhar]: *Visoka pesem (Vstani!, Vsepovsod, Kličem tvoje ime, Roža skrivnostna, Materino srce, Misli Name, Kakor jaz mislim nate, Dihni roso vame!, In pred teboj, Vir življenja se odpre, Tudi moj, Marija)*; letnik 1, št. 3-4
- Savinjska: *Spoznanje*; letnik 1, št. 3-4
- Ksaver Meško: *Dekliška tožba*; letnik 1, št. 5-6
- Silvin Sardenko [Alojzij Merhar]: *Visoka pesem (Na praznik tvoj, Sredi hrama, Dehte z opojnim duhom, Šmarnice, Madonsko nežen sneg, Žari od njih, Da ne vem, Ali so poljubi, Ali so navdihi, Iz rožnih ust Marijinih, Ko si mimo šla, Milosti polna)*; letnik 1, št. 5-6
- Ksaver Meško: *Ob veneči cvetki*; letnik 1, št. 5-6
- Ksaver Meško: *Jutranja sreča*; letnik 1, št. 7-12
- Ksaver Meško: *Nevestina žalost*, št. 7-12
- Ksaver Meško: *Bratom pod tujim jarmom*; letnik 1, št. 7-12
- Silvin Sardenko [Alojzij Merhar]: *Stana (črtica)*; letnik 1, št. 1
- Rabindranath Tagore: *Najrevenuejša*; letnik 1, št. 1
- France Bevk: *Družina*; letnik 1, št. 2
- France Bevk: *Naš jug*; letnik 1, št. 2
- Ivan Pregelj: *Dom gospe matere Serafine*; letnik 1, št. 3-4
- Ksaver Meško: *S poti*; letnik 1, št. 5-6
- Ciril Jeglič: *Nandkov mladostni raj*; letnik 1, št. 5-6
- France Bevk: *Vsako jutro...*; letnik 1, št. 5-6

- Obrezija: *Neprijeten slučaj*; letnik 1, št. 7-12
- *Mati*; letnik 1., št 7-12
- M. P. R.: *Kako sem prišla iz Celovca v Mekine*; letnik 1, št. 7-12

6.3 SEZNAM AVTORJEV IN AVTORIC, KI SO OBJAVLJALI LEPOSLOVJE V *SLOVENKI* 1919

Tako kot že za oba obravnavna časopisa v diplomski nalogi, sem tudi za *Slovenko* 1919 ustvarila tabelo z vsemi avtorji, ki so v tem časopisu objavljali leposlovje.

IME AVTORJA/AVTORICE	IME POD KATERIM SO OBJAVLJALI V ČASOPISU	ŠTEVILO LEPOSLOVNIH DEL V ČASOPISU
Ivanka Kremžar (mati Elizabeta Kremžar)	M. Elizabeta	1
neznano	M. J. – Gorenjka	1
Rabindranath Tagore	Rabindranath Tagore	1
Ciril Jeglič	Ciril Jeglič	1
neznano	Obrezija	1
neznano	M. P. R.	1
neznano	Savinjka	2
Ivan Pregelj	J. Mohorov, Ivan Pregelj	3
France Bevk	France Bevk	3
Alojzij Merhar	Silvin Sardenko	4
Franc Ksaver Meško	Ksaver Meško	7

Tabela 4: Seznam avtorjev in avtoric, ki so objavljali leposlovje v *Slovenki* 1919

V *Slovenki* 1919 je leposlovje objavljalo 12 različnih avtorjev oz. avtoric . V tabeli jih je prikazanih 11, saj za eno leposlovno delo, ki se glasi *Mati*, ni navedenega avtorstva. Za 4 avtorje oz. avtorice mi ni uspelo najti pravih imen, to so: M. J. – Gorenjka, Savinjka, M. P. R. ter Obrezija. V analizi bom upoštevala tudi avtorje, katerih psevdonimi so nerazrešeni, saj na podlagi psevdonimov lahko sklepam, da gre za ženske, torej jih bom štela k avtoricam. Tudi za M. P. R. lahko sklepam, da je avtorica, saj je v naslovu njenega leposlovnega dela uporabljena ženska oseba glagola (*Kako sem prišla iz Celovca v Mekine*).

Kot zanimivost bi izpostavila še to, da je Ivan Pregelj v časopisu objavljaj tako pod svojim imenom kot tudi pod psevdonimom. V prvi številki lahko zasledimo dve leposlovni deli pod kateri se je podpisal s psevdonimom J. Mohorov, v številki 3-4 pa je podpisan s svojim pravim imenom kot Ivan Pregelj.

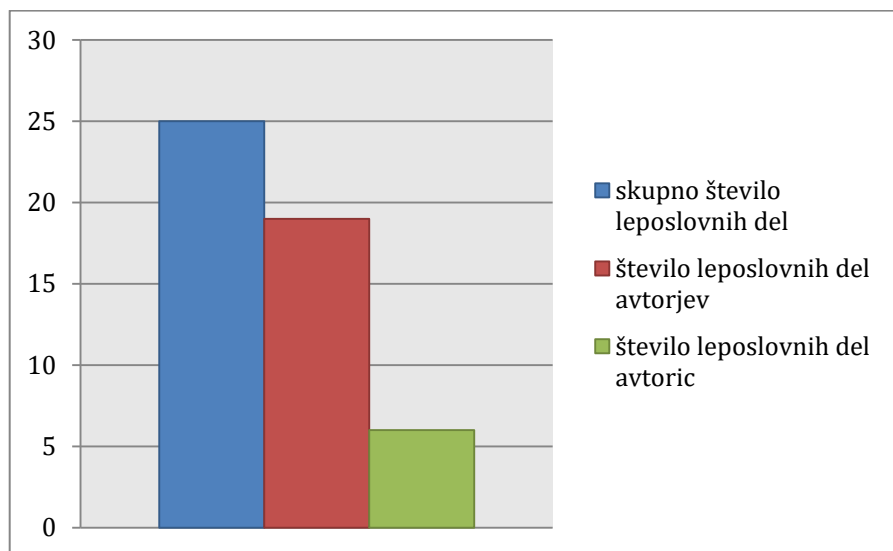
6.4 ANALIZA LEPOSLOVJA V LJUBLJANSKI SLOVENKI

1. RAZMERJE MED ŠTEVILOM AVTORJEV IN AVTORIC

V ljubljanski *Slovenki* je svoja dela skupno objavilo 11 avtorjev oz. avtoric – od tega je 6 avtorjev in 5 avtoric.

2. RAZMERJE MED SKUPNIM ŠTEVILOM VSEH LEPOSLOVNIH DEL AVTORJEV IN ŠTEVILOM VSEH LEPOSLOVNIH DEL AVTORIC

Graf prikazuje razmerje med skupnim številom vseh leposlovnih objav avtorjev in številom vseh leposlovnih objav avtoric.

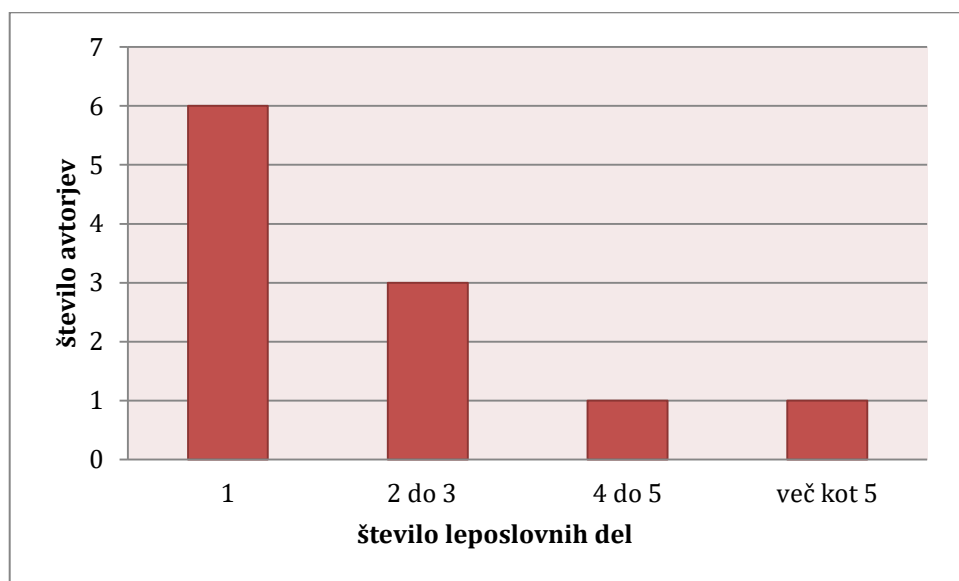
Graf 4: Razmerje med številom vseh leposlovnih del avtorjev in številom vseh leposlovnih del avtoric v *Slovenki* 1919

Skupno število vseh leposlovnih objav v časopisu *Slovenka* 1919 je 26, a sem jih pri tej analizi upoštevala 25, zaradi neznanega avtorja za delo *Mati* (kot je navedeno že v prejšnjem poglavju). Avtorji so objavili 19 leposlovnih del, kar predstavlja 76 % vseh

leposlovnih del v časopisu, ženske so objavile 6 leposlovnih del, kar predstavlja 24 % vseh leposlovnih del v časopisu.

3. RAZMERJE KOLIČINE LEPOSLOVNIH DEL NA AVTORJA OZ. AVTORICO

Graf prikazuje razmerje glede na število leposlovnih del na avtorja oz. avtorico. Analiza bo pokazala, kakšna količina objav na enega avtorja je v časopisu najbolj pogosta.

Graf 5: Število leposlovnih del na avtorja oz. avtorico v *Slovenki* 1919

Analiza skupno zajema 11 avtorjev oz. avtoric. Prevladujejo avtorji oz. avtorice z enim objavljenim leposlovnim delom, teh je 6. Trije avtorji oz. avtorice so objavili po 2 ali 3 leposlovna dela, 4 ali 5 leposlovnih del en avtor oz. avtorica, več kot 5 del en avtor oz. avtorica.

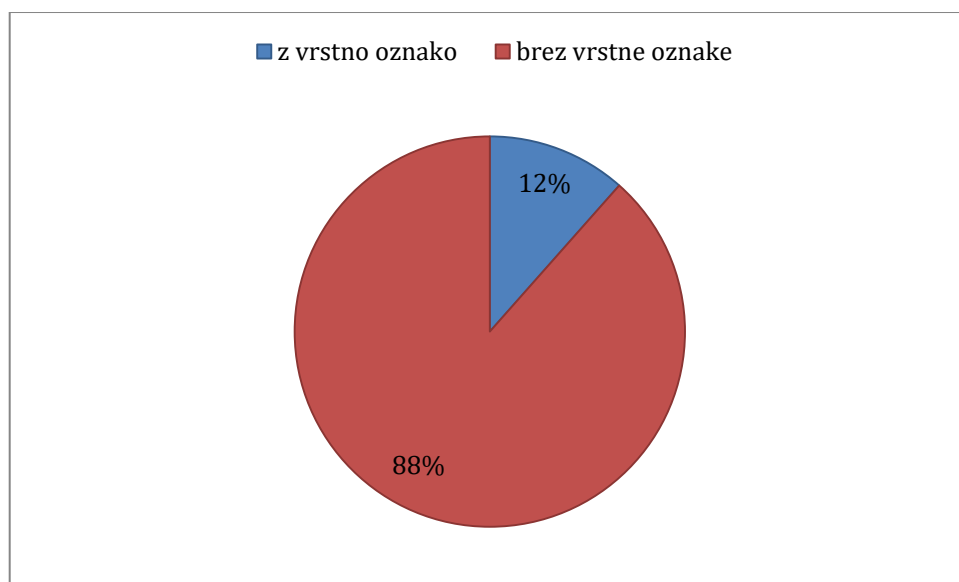
Daleč največ leposlovnih del v *Slovenski ženi* 1919 pripada Ksaverju Mešku, ki jih je objavil 7. To skupno predstavlja skoraj 30 % vseh leposlovnih del v tem časopisu. Sledi mu Alojzij Merhar oz. Silvin Sardenko s štirimi leposlovnimi deli, tretji po številu leposlovnih del pa je Ivan Pregelj.

4. RAZMERJE MED PROZO IN POEZIJO TER RAZMERJE MED LEPOSLOVJEM Z IN BREZ VRSTNE OZNAKE

Pri naslednjih dveh analizah sem upoštevala vseh 26 leposlovnih del, tudi *Mati*, ki je brez navedenega avtorstva, kar pa pri tej analizi ni pomembno.

Od skupno 26 leposlovnih del je v časopisu 16 enot poezije in 10 enot proze. Poezija predstavlja 62 % vseh leposlovnih del, proza pa 38 %vseh leposlovnih del. Dramatika v analizo ni vključena, saj se v glasilu ni pojavila.

Spodnji prikazuje razmerje med številom leposlovnih del z vrstno oznako in številom leposlovnih del brez vrstne oznake.

Graf 6: Leposlovje z in brez vrstne oznake v *Slovenki* 1919

V *Slovenki* 1919 so z vrstno oznako označena tri leposlovna prozna dela. Vrstne oznake, ki jih zasledimo so črtica (S. Sardenko, *Stana*), slika (F. Bevk, *Družina*) in povest (I. Pregelj, *Dom gospe matere Serafine*). Leposlovje z vrstno oznako predstavlja 12 % vseh leposlovnih objav, leposlovje brez vrstne oznake pa 88 % vseh leposlovnih objav.

5. ANALIZA DOLŽINE PROZNIH DEL PO ŠTEVILU BESED

Glede na manjše število proznih del, sem tudi pri Slovenki analizirala prozna dela glede na število besed. Rezultati so prikazani v tabeli.

PROZNO DELO	ŠTEVILO BESED
Stana	886
Najrevnejša	126
Družina	3688
Dom gospe matere Serafine	5019*
S poti	2146
Nandkov mladostni raj	3297
Vsako jutro...	386
Neprijeten slučaj	822
Mati	10903
Kako sem prišla iz Celovca v Mekine	1565

Tabela 5: Dolžina proznih del po številu besed v *Slovenki* 1919

V *Slovenki* 1919 prevladujejo kratka prozna dela. Po dolžini prevladuje delo *Mati*, ki obsega kar 10903 besed, sledi delo *Dom gospe matere Serafine* s 5019 besedami, ki pa je v tabeli označeno z zvezdico. V številki 3-4, kjer se s tem delom prvič srečamo je namreč navedeno, da sledi nadaljevanje, ki pa ga ni bilo mogoče zaslediti v nobeni od naslednjih števil. Iz tega razloga bi ga lahko upoštevala kot nedokončanega.

7 SKLEP

Leposlovje sem statistično analizirala v *Slovenski ženi* in ljubljanski *Slovenki*. Podatki so zaradi boljše preglednosti prikazani v tabeli.

	<i>SLOVENSKA ŽENA</i>	<i>SLOVENKA 1919</i>
ŠTEVILO AVTORJEV IN AVTORIC	15 – več avtoric	11 – več avtorjev
SKUPNO ŠTEVILO LEPOSLOVNIH DEL	30 – večje število leposlovnih del avtoric	25 – večje število leposlovnih del avtorjev
ŠTEVILO LEPOSLOVNIH DEL NA ENEGA AVTORJA	prevladuje eno delo na avtorja oz. avtorico	prevladuje eno delo na avtorja oz. avtorico
VRSTNA OZNAKA	prevladuje leposlovje brez vrstne oznake	prevladuje leposlovje brez vrstne oznake
DOLŽINA PROZE	prevladuje kratka proza	prevladuje kratka proza

Tabela 6: Končne ugotovitve statistične analize leposlovja v *Slovenski ženi* in *Slovenki 1919*

V obeh časopisih prevladuje eno delo na avtorja oz. avtorico, več je leposlovja brez vrstne oznake, večji del proze ima oznako kratke proze.

V *Slovenski ženi* je objavljalo več avtoric, ki so skupno napisale večje število leposlovnih del v primerjavi z avtorji. V *Slovenki 1919* je ravno obratno – prevladuje število avtorjev, ki so skupno objavili večje število leposlovnih del.

Leposlovje v *Ženskem listu* je analizirano na vsebinski ravni. Skupno vsebuje list le 7 leposlovnih del, ki se pa tematsko razlikujejo. Pojavi se družinska tematika (z motiviko nesrečnega zakona in nezakonskih otrok), socialna in družbenokritična tematika ter vojna tematika.

V vseh treh časopisih je leposlovja razmeroma malo v primerjavi s članki in razpravami. To bi lahko bila posledica tega, da so bile takrat ženske še v precej podrejenem položaju in pravzaprav šele na začetku boja za svoje pravice. Ženski časopisi so takrat bolj služili ozaveščanju žensk o gibanju, njihovih pravicah, po drugi strani pa so jih izobraževali – o gospodinjstvu, ženskih poklicih, javnem življenju žensk na sploh in ostalih praktičnih stvareh.

8 VIRI IN LITERATURA

Alojzija Štebi. Aktivnost slovenske žene. *Slovenska žena*. Ur. Minka Govekar. Ljubljana: Jugoslave Express Reclame Company, 1926.

Darinka Drnovšek. Alojzija Štebi. *Splošno slovensko žensko društvo 1901–1945*. Ur. Nataša Budna Kodrič in Aleksandra Serše. Ljubljana: Arhiv republike Slovenije, 2003.

Igor Zemljič. Marica Nadišek Bartol. *Splošno slovensko žensko društvo 1901–1945*. Ur. Nataša Budna Kodrič in Aleksandra Serše. Ljubljana: Arhiv republike Slovenije, 2003.

Irena Selišnik. Ženske med normami, zahtevami in pravicami (1848–1941). *Dolga pot pravic žensk: pravna in politična zgodovina žensk na Slovenskem*. Ur. Marta Verginella. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, 2013.

Karmen Štular Sotošek. *Žensko časopisje na Slovenskem 1897–1997: vodnik po razstavi*. Ljubljana: Narodna univerzitetna knjižnica, 1997.

Matej Jeraj. Angela Vode. *Splošno slovensko žensko društvo 1901–1945*. Ur. Nataša Budna Kodrič in Aleksandra Serše. Ljubljana: Arhiv republike Slovenije, 2003.

Matej Jeraj. Minka Govekar. *Splošno slovensko žensko društvo 1901–1945*. Ur. Nataša Budna Kodrič in Aleksandra Serše. Ljubljana: Arhiv republike Slovenije, 2003.

Minka Govekar. Naše žensko časnikarstvo. *Slovenska žena*. Ur. Minka Govekar. Ljubljana: Jugoslave Express Reclame Company, 1926.

Nataša Budna Kodrič. (Slovensko) splošno žensko društvo. *Splošno slovensko žensko društvo 1901–1945*. Ur. Nataša Budna Kodrič in Aleksandra Serše. Ljubljana: Arhiv republike Slovenije, 2003.

Nataša Budna Kodrič. Feministične zahteve. *Splošno slovensko žensko društvo 1901–1945*. Ur. Nataša Budna Kodrič in Aleksandra Serše. Ljubljana: Arhiv republike Slovenije, 2003.

Nataša Budna Kodrič. Žensko časopisje in novinarstvo. *Splošno slovensko žensko društvo 1901–1945*. Ur. Nataša Budna Kodrič in Aleksandra Serše. Ljubljana: Arhiv republike Slovenije, 2003.

Nataša Budna Kodrič. Žensko gibanje na Slovenskem do druge svetovne vojne. *Splošno slovensko žensko društvo 1901–1945*. Ur. Nataša Budna Kodrič in Aleksandra Serše. Ljubljana: Arhiv republike Slovenije, 2003.

Nina Vodopivec. Ivanka Anžič Klemenčič. *Splošno slovensko žensko društvo 1901–1945*. Ur. Nataša Budna Kodrič in Aleksandra Serše. Ljubljana: Arhiv republike Slovenije, 2003.

Vasilij Melik. Ženske in volitve pred drugo svetovno vojno. *Splošno slovensko žensko društvo 1901–1945*. Ur. Nataša Budna Kodrič in Aleksandra Serše. Ljubljana: Arhiv republike Slovenije, 2003.

Vesna Leskošek. *Zavrnjena tradicija: Ženske in ženskost v slovenski zgodovini od 1890 do 1940*. Ljubljana: /*cf., 2002.

IZJAVA O AVTORSTVU

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu s strokovnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 7. 9. 2020

Nika Primc

IZJAVA KANDIDATKE

Spodaj podpisana Nika Primc izjavljam, da je besedilo diplomskega dela v tiskani in elektronski obliki istovetno in dovoljujem objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

Datum:

Podpis kandidatke: